

‘घ’ वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७५ जारी गर्दा निर्देशन, २०७४ मा गरिएको संशोधन/परिमार्जन सम्बन्धी तालिका

क्र.सं.	निर्देशनको बुँदा	‘घ’ वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७४ मा उल्लेख भएका व्यवस्थाहरू	‘घ’ वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७५ मा उल्लेखित व्यवस्थाहरू (संशोधन/परिमार्जन/थप पश्चात्)
१.	निर्देशन नं. १ को बुँदा नं. १.४	* एकहप्ताको अग्रिम सूचनामा फिर्ता लिन सकिने गरी स्वदेशी बैंक तथा वित्तीय संस्थामा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले राखेको तीन महिना वा सो भन्दा बढी अवधिका मुद्दती निक्षेप । यस प्रयोजनको लागि निक्षेप राख्ने समयभन्दा ठीक अघिल्लो त्रयमासको पूँजी पर्याप्तता (Capital Adequacy) को आधारमा तोकिएको पूँजी पर्याप्तता कायम गरेका बैंक तथा वित्तीय संस्थामा राखिएको मुद्दती निक्षेपलाई मात्र मान्यता दिइनेछ ।	* एकहप्ताको अग्रिम सूचनामा फिर्ता लिन सकिने गरी स्वदेशी बैंक तथा वित्तीय संस्थामा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले राखेको तीन महिना वा सो भन्दा बढी अवधिका मुद्दती निक्षेप । यस प्रयोजनको लागि निक्षेप राख्ने समयभन्दा ठीक अघिल्लो त्रयमासमा तोकिएको पूँजीकोष अनुपात कायम गरेका बैंक तथा वित्तीय संस्थामा राखिएको मुद्दती निक्षेपलाई मात्र मान्यता दिइनेछ ।
२.	निर्देशन नं. १ को बुँदा नं. १.६	१.६ लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले जुनसुकै बखत पनि तोकिएको अनुपातमा न्यूनतम पूँजीकोष कायम गर्नु पर्नेछ । प्रत्येक महिनाको मसान्तको वित्तीय विवरणहरूको आधारमा संलग्न निर्देशन फा.नं. १.१ र १.२ बमोजिम पूँजीकोष सम्बन्धी विवरणहरू तयार गरी आन्तरिक लेखापरीक्षकबाट प्रमाणित गराई यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग तथा लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागमा प्रत्येक महिना समाप्त भएको मितिले एक महिना भित्र पठाइ सक्नु पर्नेछ । कथंकदाचित मासिक रूपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गराएर पेश गर्न नसकेमा मासिक विवरणमा सो व्यहोरा खुलाउनु पर्नेछ । तर, त्रयमासको अन्त्यको विवरण भने अनिवार्यरूपमा आन्तरिक लेखापरीक्षकबाट प्रमाणित गराएर नै पेश गर्नु पर्नेछ ।	१.६ लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले जुनसुकै बखत पनि तोकिएको अनुपातमा न्यूनतम पूँजीकोष कायम गर्नु पर्नेछ । प्रत्येक महिनाको मसान्तको वित्तीय विवरणहरूको आधारमा संलग्न निर्देशन फा.नं. १.१ र १.२ बमोजिम पूँजीकोष सम्बन्धी विवरणहरू तयार गरी आन्तरिक लेखापरीक्षकबाट प्रमाणित गराई यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग तथा लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागमा प्रत्येक महिना समाप्त भएको मितिले १५ दिनभित्र पठाई सक्नु पर्नेछ । कथंकदाचित मासिक रूपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गराएर पेश गर्न नसकेमा मासिक विवरणमा सो व्यहोरा खुलाउनु पर्नेछ । तर, त्रयमासको अन्त्यको विवरण भने अनिवार्यरूपमा आन्तरिक लेखापरीक्षकबाट प्रमाणित गराएर नै पेश गर्नु पर्नेछ ।
३.	निर्देशन नं. १ को बुँदा नं. १.८	१.८ पूँजीकोष सम्बन्धी निर्देशनहरूको पालना नभएमा देहाय बमोजिमको कारवाही हुनेछ : (क) तोकिएको अनुपातमा पूँजीकोष कायम गर्न नसकेमा पैतीस दिनभित्र पूँजीकोष कायम रहन नसकेको कारण तथा पूँजीकोष पर्याप्त बनाउन तयार गरेको पूँजी योजना वा कार्यक्रम सञ्चालक समितिले यस बैंक समक्ष पेश गर्नु	१.८ पूँजीकोष सम्बन्धी निर्देशनहरूको पालना नभएमा देहाय बमोजिमको कारवाही हुनेछ : तोकिएको अनुपातमा पूँजीकोष कायम गर्न नसकेमा पैतीस दिनभित्र पूँजीकोष कायम रहन नसकेको कारण तथा पूँजीकोष पर्याप्त बनाउन तयार गरेको पूँजी योजना वा कार्यक्रम सञ्चालक समितिले यस बैंक समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ । यसरी पेश

		<p>पर्नेछ । यसरी पेश गरिएको प्रस्तावित योजना वा कार्यक्रममा यस बैंकले तोकेको अवधिभित्र पुँजीकोष कायम गरिसक्नु पर्ने गरी निर्देशन दिन सक्नेछ । पुँजीकोष पर्याप्त नभएको अवस्थामा लाभांश तथा बोनस शेयर वितरण गर्न पाइने छैन ।</p> <p>(ख) कुनै आर्थिक वर्षको बीचको कुनै अवधिमा तोकिएको अनुपातमा न्यूनतम पुँजीकोष कायम गर्न नसकेको भएतापनि सोही आर्थिक वर्षको अन्त्यमा तोकिएको अनुपातमा न्यूनतम पुँजीकोष कायम भएको आधारमा नगद लाभांश तथा बोनस शेयर वितरण गर्न पाइने छैन । यो व्यवस्थाले सो आर्थिक वर्षको अन्त्यमा वाह्य लेखापरीक्षकबाट प्रमाणित वित्तीय विवरणबाट तोकिएको अनुपातमा न्यूनतम पुँजीकोष कायम भएको आधारमा स्वीकृत पुँजी योजना अनुसारको बोनस शेयर घोषणा/वितरण गर्न बाधा पर्ने छैन ।</p>	<p>गरिएको प्रस्तावित योजना वा कार्यक्रममा यस बैंकले तोकेको अवधिभित्र पुँजीकोष कायम गरिसक्नु पर्ने गरी निर्देशन दिन सक्नेछ । आर्थिक वर्षको कुनै अवधिमा तोकिएको पुँजीकोष अनुपात कायम गर्न नसकेमा लाभांश तथा बोनस शेयर वितरण गर्न पाइने छैन ।</p> <p>तर, यो व्यवस्थाले सो आर्थिक वर्षको अन्त्यमा वाह्य लेखापरीक्षकबाट प्रमाणित वित्तीय विवरणमा तोकिएको अनुपातमा न्यूनतम पुँजीकोष कायम भएको अवस्था स्वीकृत पुँजी योजना अनुसारको बोनस शेयर घोषणा/वितरण गर्न बाधा पुगेको मानिने छैन ।</p>
४.	निर्देशन नं. १ को बुदा नं. १.९ को खण्ड २	२. आ.व. २०७३/७४ को मौद्रिक नीतिमा उल्लेख भएबमोजिम यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त राष्ट्रिय स्तरको थोक कर्जा प्रदान गर्ने लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले २०७५ असार मसान्तसम्म न्यूनतम चुक्ता पूँजी रु. ६० करोड कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।	२. यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त राष्ट्रियस्तरको थोक कर्जा प्रदान गर्ने लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले न्यूनतम चुक्ता पूँजी रु. ६० करोड कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
५.	निर्देशन नं. १ को बुदा नं. १.९ को खण्ड ३	३. उपर्युक्त बमोजिम थोक कर्जा कारोबार गरिरहेका लघुवित्त संस्थाहरूले २०७५ असार मसान्तभित्र कायम गर्नु पर्ने न्यूनतम चुक्ता पूँजी समानुपातिक रूपमा वृद्धि गर्नका लागि स्पष्ट कार्यतालिका सहितको व्यावसायिक योजना/ पुँजी योजना (Capital Plan) मिति २०७३ भदौ मसान्तभित्र यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागमा पेश गर्नु पर्नेछ ।	३. उपर्युक्त बमोजिम थोक कर्जा कारोबार गरिरहेका लघुवित्त संस्थाहरूले आ.व. २०७४/७५ को वित्तीय विवरण अनुसार प्रस्तावित बोनस शेयरलाई चुक्ता पूँजी गणना गर्ने प्रयोजनका लागि समावेश गर्न सक्नेछन् ।
६.	निर्देशन नं. २ को बुदा नं.	२.१ लघुवित्त वित्तीय संस्थाले प्रवाह गरेको कर्जा/सापटको साँवा वा ब्याज भुक्तानी हुनु पर्ने भाखा नाघेको अवधिका आधारमा सम्पूर्ण	२.१ लघुवित्त वित्तीय संस्थाले प्रवाह गरेको कर्जा/सापटको साँवा वा ब्याज भुक्तानी हुनु पर्ने भाखा नाघेको अवधिका आधारमा सम्पूर्ण

	२.१	<p>कर्जा सापटलाई देहाय बमोजिम वर्गीकरण गर्नु पर्नेछ ।</p> <p>(क) असल (Pass) : भाखा ननाघेका र ३ महिनासम्म भाखा नाघेका कर्जा/सापट ।</p> <p>(ख) कमसल (Sub-standard) : ३ महिनादेखि बढीमा ६ महिनासम्म भाखा नाघेका कर्जा/सापट ।</p> <p>(ग) शंकास्पद (Doubtful) : ६ महिनादेखि बढीमा १ वर्षसम्म भाखा नाघेका कर्जा/सापट ।</p> <p>(घ) खराब (Loss) : १ वर्षभन्दा बढी अवधिले भाखा नाघेका कर्जा/सापट ।</p>	<p>कर्जा सापटलाई देहाय बमोजिम वर्गीकरण गर्नु पर्नेछ ।</p> <p>(क) असल (Pass) : भाखा ननाघेका र १ महिनासम्म भाखा नाघेका कर्जा/सापट ।</p> <p>(ख) सूक्ष्म निगरानी (Watch List) : १ महिनादेखि बढीमा ३ महिनासम्म भाखा नाघेका कर्जा/सापट ।</p> <p>(ग) कमसल (Sub-standard) : ३ महिनादेखि बढीमा ६ महिनासम्म भाखा नाघेका कर्जा/सापट ।</p> <p>(घ) शंकास्पद (Doubtful) : ६ महिनादेखि बढीमा १ वर्षसम्म भाखा नाघेका कर्जा/सापट ।</p> <p>(ङ) खराब (Loss) : १ वर्षभन्दा बढी अवधिले भाखा नाघेका कर्जा/सापट ।</p> <p>असल र सूक्ष्म निगरानी मा रहेका कर्जालाई “सक्रिय कर्जा” (Performing Loan) र कमसल, शंकास्पद तथा खराब कर्जालाई “निष्क्रिय कर्जा” (Non-performing Loan) भनिनेछ ।</p>																						
७.	निर्देशन नं. २ को बुदा नं. २.२	<p>२.२ यस निर्देशन बमोजिम वर्गीकरण गरिएका कर्जा सापटीको लागि बक्यौता साँवा रकमको आधारमा देहाय बमोजिम कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नु पर्नेछ :-</p> <table border="1" data-bbox="420 812 1176 1023"> <thead> <tr> <th>कर्जा वर्गीकरण</th> <th>न्यूनतम कर्जा नोक्सानी व्यवस्था</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(क) असल</td> <td>१ प्रतिशत</td> </tr> <tr> <td>(ख) कमसल</td> <td>२५ प्रतिशत</td> </tr> <tr> <td>(ग) शंकास्पद</td> <td>५० प्रतिशत</td> </tr> <tr> <td>(घ) खराब</td> <td>१०० प्रतिशत</td> </tr> </tbody> </table> <p>तर, सुरक्षण गरिएका कर्जाहरुको हकमा यस उपबुँदामा उल्लेख गरिएको व्यवस्थाको पच्चीस प्रतिशत मात्र कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गरे पुग्ने छ ।</p> <p>टिप्पणी : असल कर्जाको लागि गरिएको कर्जा नोक्सानी व्यवस्थालाई “सामान्य कर्जा नोक्सानी व्यवस्था (General Loan Loss Provision)” र अन्य कर्जाको लागि गरिएको कर्जा नोक्सानी व्यवस्थालाई “विशेष कर्जा नोक्सानी व्यवस्था (Specific Loan Loss Provision)” को रूपमा लिइनेछ ।</p>	कर्जा वर्गीकरण	न्यूनतम कर्जा नोक्सानी व्यवस्था	(क) असल	१ प्रतिशत	(ख) कमसल	२५ प्रतिशत	(ग) शंकास्पद	५० प्रतिशत	(घ) खराब	१०० प्रतिशत	<p>२.२ यस निर्देशन बमोजिम वर्गीकरण गरिएका कर्जा सापटीको लागि बक्यौता साँवा रकमको आधारमा देहाय बमोजिम कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नु पर्नेछ :-</p> <table border="1" data-bbox="1218 812 1974 1023"> <thead> <tr> <th>कर्जा वर्गीकरण</th> <th>न्यूनतम कर्जा नोक्सानी व्यवस्था</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(क) असल</td> <td>१ प्रतिशत</td> </tr> <tr> <td>(ख) सूक्ष्म निगरानी</td> <td>५ प्रतिशत</td> </tr> <tr> <td>(ग) कमसल</td> <td>२५ प्रतिशत</td> </tr> <tr> <td>(घ) शंकास्पद</td> <td>५० प्रतिशत</td> </tr> <tr> <td>(ङ) खराब</td> <td>१०० प्रतिशत</td> </tr> </tbody> </table> <p>तर, सुरक्षण गरिएका कर्जाहरुको हकमा यस उपबुँदामा उल्लेख गरिएको व्यवस्थाको पच्चीस प्रतिशत मात्र कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गरे पुग्ने छ ।</p> <p>टिप्पणी : असल तथा सूक्ष्म निगरानी कर्जाको लागि गरिएको कर्जा नोक्सानी व्यवस्थालाई “सामान्य कर्जा नोक्सानी व्यवस्था (General Loan Loss Provision)” र अन्य कर्जाको लागि गरिएको कर्जा नोक्सानी व्यवस्थालाई “विशेष कर्जा नोक्सानी व्यवस्था (Specific Loan Loss Provision)” को रूपमा लिइनेछ ।</p>	कर्जा वर्गीकरण	न्यूनतम कर्जा नोक्सानी व्यवस्था	(क) असल	१ प्रतिशत	(ख) सूक्ष्म निगरानी	५ प्रतिशत	(ग) कमसल	२५ प्रतिशत	(घ) शंकास्पद	५० प्रतिशत	(ङ) खराब	१०० प्रतिशत
कर्जा वर्गीकरण	न्यूनतम कर्जा नोक्सानी व्यवस्था																								
(क) असल	१ प्रतिशत																								
(ख) कमसल	२५ प्रतिशत																								
(ग) शंकास्पद	५० प्रतिशत																								
(घ) खराब	१०० प्रतिशत																								
कर्जा वर्गीकरण	न्यूनतम कर्जा नोक्सानी व्यवस्था																								
(क) असल	१ प्रतिशत																								
(ख) सूक्ष्म निगरानी	५ प्रतिशत																								
(ग) कमसल	२५ प्रतिशत																								
(घ) शंकास्पद	५० प्रतिशत																								
(ङ) खराब	१०० प्रतिशत																								

६.	निर्देशन नं. २ को बुदा नं. २.३	<p>२.३ लघुवित्त वित्तीय संस्थाले एक वर्षभन्दा बढि समयको लागि कर्जा प्रवाह गर्दा किस्ताबन्दीमा भुक्तानी कायम हुने गरी प्रवाह गर्नुपर्ने छ । तर, एक वर्षभन्दा कम अवधिको लागि कर्जा प्रवाह गर्दा समेत किस्ताबन्दीमा भुक्तानी कायम हुने गरी प्रवाह गर्न सकिनेछ । यसरी किस्ताबन्दीमा कर्जा प्रवाह गरिएको हकमा देहायबमोजिम कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नुपर्ने छ ।</p> <p>(क) किस्ता रकमले १ वर्षभन्दा कम अवधिले भाखा नाघेको अवस्थामा त्यस्तो किस्ता रकमलाई मात्र खराब कर्जामा वर्गीकरण गरी कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नुपर्ने छ । तर, संस्थाले सम्पूर्ण कर्जा रकमलाई नै खराब कर्जामा वर्गीकरण गर्न चाहेमा यो व्यवस्थाले बाधा पुगेको मानिने छैन ।</p> <p>(ख) किस्ता रकमले १ वर्षभन्दा बढी अवधिले भाखा नाघेको अवस्थामा सम्पूर्ण कर्जा रकमलाई नै खराब कर्जामा वर्गीकरण गरी कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नुपर्ने छ ।</p>	<p>२.३ लघुवित्त वित्तीय संस्थाले एक वर्षभन्दा बढी समयको लागि कर्जा प्रवाह गर्दा किस्ताबन्दीमा भुक्तानी कायम हुने गरी प्रवाह गर्नुपर्ने छ ।</p> <p>तर, एक वर्षभन्दा कम अवधिको लागि कर्जा प्रवाह गर्दा समेत किस्ताबन्दीमा भुक्तानी कायम हुने गरी प्रवाह गर्न सकिनेछ । यसरी एक वर्षभन्दा कम अवधिको कर्जा किस्ताबन्दीमा भुक्तानी गर्ने गरी प्रवाह भएको हकमा देहायबमोजिम कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नुपर्ने छ ।</p> <p>(क) किस्ता रकम १ वर्षभन्दा कम अवधिले भाखा नाघेको अवस्थामा त्यस्तो किस्ता रकमलाई मात्र सम्बन्धित वर्गमा वर्गीकरण गरी कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नु पर्नेछ । तर, संस्थाले सम्पूर्ण कर्जा रकमलाई नै सोही वर्गमा वर्गीकरण गर्न चाहेमा यो व्यवस्थाले बाधा पुगेको मानिने छैन ।</p> <p>(ख) किस्ता रकम १ वर्षभन्दा बढी अवधिले भाखा नाघेको अवस्थामा सम्पूर्ण कर्जा रकमलाई नै खराब कर्जामा वर्गीकरण गरी कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नु पर्नेछ ।</p>
९.	निर्देशन नं. २ को बुदा नं. २.४	<p>२.४ लघुवित्त वित्तीय संस्थाले कर्जा प्रवाह गर्दा एकाघर परिवारका सदस्यको नाममा भएको धितो बाहेक अन्य व्यक्ति/संस्थाको नाममा भएको धितोमा मात्र प्रवाहित कर्जालाई यस निर्देशन बमोजिम वर्गीकरण गरी असल, कमसल र शंकास्पद कर्जामा पर्ने भए सो वर्गमा तोकिएको प्रतिशतको अतिरिक्त बीस प्रतिशत थप कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नुपर्ने छ ।</p>	<p>२.४ लघुवित्त वित्तीय संस्थाले कर्जा प्रवाह गर्दा एकाघर परिवारका सदस्यको नाममा भएको धितो बाहेक अन्य व्यक्ति/संस्थाको नाममा भएको धितोमा मात्र प्रवाहित कर्जालाई यस निर्देशन बमोजिम वर्गीकरण गरी असल, सूक्ष्म निगरानी, कमसल र शंकास्पद वर्गमा पर्ने भए सो वर्गमा तोकिएको प्रतिशतको अतिरिक्त बीस प्रतिशत विन्दुले थप कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नुपर्ने छ ।</p>
१०.	निर्देशन नं. २ को बुदा नं. २.१३	<p>२.१३ कर्जा सापटको वर्गीकरण विवरण पठाउने सम्बन्धमा</p> <p>लघुवित्त वित्तीय संस्थाले आर्थिक वर्षको असोज, पुस, चैत र असार मसान्तमा कर्जा वर्गीकरण गरी संलग्न निर्देशन फा.नं. २.१ अनुसारको विवरणहरु त्रयमास समाप्त भएको एक महिनाभित्र यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पठाउनु पर्नेछ । साथै, सम्बन्धित लघुवित्त</p>	<p>२.१३ कर्जा सापटको वर्गीकरण विवरण पठाउने सम्बन्धमा</p> <p>लघुवित्त वित्तीय संस्थाले आर्थिक वर्षको असोज, पुस, चैत र असार मसान्तमा कर्जा वर्गीकरण गरी संलग्न निर्देशन फा.नं. २.१ अनुसारको विवरणहरु त्रयमास समाप्त भएको १५ दिनभित्र यस बैंकमा पठाउनु पर्नेछ । साथै, सम्बन्धित लघुवित्त वित्तीय संस्थाले संलग्न निर्देशन फा.नं. २.२ बमोजिमको विवरणलाई त्रैमासिक</p>

		वित्तीय संस्थाले संलग्न निर्देशन फा.नं. २.२ बमोजिमको विवरणलाई अर्धवार्षिक रुपमा तयार गरी राख्नुपर्ने छ ।	रुपमा तयार गरी राख्नु पर्नेछ ।
११.	निर्देशन नं. ३ को बुदा नं. ३.२ को (भ)	(भ) लघुवित्त वित्तीय संस्थाले बिना धितो सामुहिक जमानीमा वा धितोका सुरक्षणमा लघुकर्जा प्रदान गर्दा एक ऋणीले एकभन्दा बढी लघुवित्त वित्तीय संस्थाबाट कर्जा लिए/नलिएको (Multiple Banking) एकीन गरी यस व्यवस्था बमोजिमको एकल ग्राहक कर्जा सीमा ननाघ्ने गरी मात्र कर्जा प्रदान गर्नु पर्नेछ । यस प्रयोजनका लागि अन्य वित्तीय संस्थाबाट लघुवित्त कर्जा लिए/नलिएको सम्बन्धमा ऋणीको स्वघोषणा गराई लिएको भए सोको विवरण समेत लिनुपर्नेछ ।	(भ) लघुवित्त वित्तीय संस्थाले बिना धितो सामुहिक जमानीमा वा धितोका सुरक्षणमा लघुकर्जा प्रदान गर्दा एक ऋणीले एकभन्दा बढी लघुवित्त वित्तीय संस्थाबाट कर्जा लिए/नलिएको (Multiple Banking) एकीन गरी यस व्यवस्था बमोजिमको एकल ग्राहक कर्जा सीमा ननाघ्ने गरी मात्र कर्जा प्रदान गर्नु पर्नेछ । यस प्रयोजनका लागि अन्य वित्तीय संस्थाबाट लघुवित्त कर्जा लिए/नलिएको सम्बन्धमा ऋणीको स्वघोषणा गराई लिएको भए सोको विवरण समेत लिनुपर्नेछ । एकल ग्राहक सीमा नाघ्ने गरी कर्जा प्रदान गरिएको अवस्थामा कर्जा प्रवाह गर्ने पछिल्लो लघुवित्त वित्तीय संस्थाले सीमा भन्दा बढी प्रवाह भएको कर्जा रकममा सत प्रतिशत कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नु पर्ने छ ।
१२.	निर्देशन नं. ३ को बुदा नं. ३.२ को खण्ड (ग)	(ग) विपन्न तथा न्यून आय भएका व्यक्तिलाई स्वीकारयोग्य धितो लिई लघु उद्यम वा व्यवसाय सञ्चालन गर्न प्रति समूह सदस्य बढीमा रु. पाँच लाख रुपैयासम्म लघुकर्जा उपलब्ध गराउन सकिने छ । विगत दुई वर्षदेखि कर्जा उपभोग गरी असल वर्गमा परेका समूह सदस्यको हकमा सात लाख रुपैयाँ सीमा कायम गरिएको छ । बैंक तथा वित्तीय संस्था नभएका गा.वि.स.हरुमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुबाट स्वीकारयोग्य धितो लिई समूहमा आवद्ध भएका तथा नभएका व्यक्तिहरुलाई लघुउद्यम सञ्चालन गर्न रु. दश लाखसम्म कर्जा प्रदान गर्न सकिने छ ।	(ग) विपन्न तथा न्यून आय भएका व्यक्तिलाई स्वीकारयोग्य धितो लिई लघु उद्यम वा व्यवसाय सञ्चालन गर्न प्रति समूह सदस्य बढीमा रु. पाँच लाख रुपैयासम्म लघुकर्जा उपलब्ध गराउन सकिने छ । विगत दुई वर्षदेखि कर्जा उपभोग गरी असल वर्गमा परेका समूह सदस्यको हकमा सात लाख रुपैयाँ सीमा कायम गरिएको छ । साथै, गाउँपालिकास्थित लघुवित्त वित्तीय संस्थाका कार्यलयहरुले स्वीकारयोग्य धितो लिई समूहमा आवद्ध भएका तथा नभएका व्यक्तिहरुलाई लघुउद्यम सञ्चालन गर्न रु. दश लाखसम्म कर्जा प्रदान गर्न सकिनेछ । तर, यस अघि स्थानीय तह पुनरसंरचनाका क्रममा गा.वि.स.बाट नगरपालिका/ उप-महानगरपालिका/महानगरपालिकामा रुपान्तरण भएका स्थानमा बसोवास गर्ने ऋणीहरुलाई प्रवाहित कर्जाको हकमा साविककै भुक्तानी तालिका बमोजिम कर्जा भुक्तानी गर्न यस ब्यवस्थाले वाधा पुगेको मानिने छैन ।
१३.	निर्देशन नं. ४ को बुदा नं. ४.१ को खण्ड ज.	ज. ग्राहक संरक्षण कोष (Client Protection Fund) सम्बन्धी व्यवस्था यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुले देहाय बमोजिमको रकम ऋणीहरुको हित तथा संस्थागत	ज. ग्राहक संरक्षण कोष (Client Protection Fund) सम्बन्धी व्यवस्था यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुले देहायबमोजिमको रकम ऋणीहरुको हितमा खर्च गर्ने गरी

		<p>विकासमा खर्च गर्ने गरी अलग्गै ग्राहक संरक्षण कोष (Client Protection Fund) खडा गरी राख्नु पर्नेछ :</p> <ul style="list-style-type: none"> • खुद मुनाफाको १ प्रतिशत रकम, • वार्षिक २० प्रतिशतभन्दा बढी लाभांश (नगद वा बोनस) वितरणको प्रस्ताव गरेमा २० प्रतिशतभन्दा माथिको प्रस्तावित लाभांशको २५ प्रतिशत रकम र • साविकको व्यवस्था बमोजिम निश्चित प्रयोजनका लागि ग्राहकहरुबाट संकलन गरिएको शुल्क समेतबाट खडा गरिएको लघुसुरक्षण कोष जस्ता कोषहरुमा जम्मा गरिएको रकम । <p>उपरोक्त बमोजिम ग्राहक संरक्षण कोष (Client Protection Fund) खडा गरी राखेको रकम ऋणीहरुको सामुहिक हित हुने कार्य गर्न, समस्यामा परेका ऋणीको व्यवसायको सुरक्षण एवम् पुनर्स्थापना गर्न तथा ग्राहकहरुको शिक्षा र क्षमता विकासमा उपयोग हुने गरी खर्च गर्नु पर्नेछ । यसरी खर्च भई बाँकी रहेको रकम रकमान्तर गरी आम्दानी जनाउने कार्य कोषको उद्देश्य विपरित हुने देखिएको हुँदा त्यस्तो कोषको रकम आम्दानी जनाउन नपाइने र Earmark गरी छुट्टै लगानी गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । यस्तो कोषमा रहेको रकम पुँजीकोष गणना प्रयोजनको लागि पुरक पुँजीमा गणना गर्न सकिनेछ ।</p> <p>यस प्रयोजनको लागि लघुवित्त वित्तीय संस्थाले छुट्टै कार्यविधि तयार गरी यस बैंकबाट स्वीकृत गराई लागू गर्नु पर्नेछ ।</p>	<p>अलग्गै ग्राहक संरक्षण कोष (Client Protection Fund) मा जम्मा गरी राख्नु पर्नेछ :</p> <p>(१) मुनाफा तथा लाभांश</p> <p>(क) खुद मुनाफाको १ प्रतिशत रकम,</p> <p>(ख) वार्षिक २० प्रतिशतभन्दा बढी लाभांश (नगद वा बोनस) वितरणको प्रस्ताव गरेमा २० प्रतिशतभन्दा माथिको प्रस्तावित लाभांशको २५ प्रतिशत रकम</p> <p>(२) साविकको व्यवस्था बमोजिम निश्चित प्रयोजनका लागि ग्राहकबाट संकलन गरिएको शुल्क समेतबाट सिर्जना गरिएको लघु सुरक्षण कोषमा जम्मा गरिएको रकम । यस प्रयोजनका लागि आगामी दिनमा ग्राहकबाट यस प्रकारको शुल्क/रकम उठाउन पाइने छैन ।</p> <p>ग्राहक संरक्षण कोष (Client Protection Fund) मा जम्मा भएको रकम ऋणीहरुको सामुहिक हित हुने कार्य गर्न, समस्यामा परेका ऋणीको व्यवसायको सुरक्षण एवम् पुनर्स्थापना गर्न तथा ग्राहकहरुको शिक्षा र क्षमता विकासमा उपयोग हुने गरी मात्र खर्च गर्नु पर्नेछ । त्यस्तो कोषको रकमलाई Earmark गरी छुट्टै लगानी गर्नुपर्ने छ । यस प्रयोजनको लागि लघुवित्त वित्तीय संस्थाले आफ्नो सञ्चालक समितिबाट छुट्टै कार्यविधि पारित गराई लागू गर्नु पर्नेछ ।</p>
१४.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.१ उप बुदा नं. (२) को खण्ड (च)	(च) सञ्चालक वा १ प्रतिशतभन्दा बढी शेयर लिएका शेयरधनी वा निजको परिवारको स्वामित्वमा रहेको/वित्तीय स्वार्थ रहेको फर्म, कम्पनीसँग घर भाडा लिई कारोबार गर्न पाइने छैन ।	(च) सञ्चालक वा १ प्रतिशतभन्दा बढी शेयर लिएका शेयरधनी वा निजको परिवारको स्वामित्वमा रहेको/वित्तीय स्वार्थ रहेको फर्म, कम्पनीसँग घर भाडा लिई कार्यालय संचालन गर्न पाइने छैन ।
१५.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.१ उप बुदा	(४) एकभन्दा बढी इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको सञ्चालक, सल्लाहकार वा कार्यकारी अधिकार प्रयोग गणर्ण अन्य कुनै पदमा रहन नपाइने	(४) एकभन्दा बढी इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको सञ्चालक, सल्लाहकार वा कार्यकारी अधिकार प्रयोग गर्ने अन्य कुनै पदमा रहन नपाइने

	नं. (४)	एउटा लघुवित्त वित्तीय संस्थामा सञ्चालक रहेको व्यक्ति एकैपटक अर्को इजाजतपत्रप्राप्त संस्था लगायत सहकारी ऐन, २०४८ अन्तर्गत संचालित बचत तथा ऋण सहकारी संस्था तथा बीमा सम्बन्धी व्यवसाय सञ्चालन गर्ने संगठित संस्था समेतको सञ्चालक, सल्लाहकार वा कुनै पनि पदमा रहन पाइने छैन ।	एउटा लघुवित्त वित्तीय संस्थामा सञ्चालक रहेको व्यक्ति एकैपटक अर्को इजाजतपत्रप्राप्त संस्था लगायत सहकारी ऐन, २०४८ अन्तर्गत संचालित बचत तथा ऋण सहकारी संस्था तथा बीमा सम्बन्धी व्यवसाय सञ्चालन गर्ने संगठित संस्था समेतको सञ्चालक, सल्लाहकार वा कुनै पनि पदमा रहन पाइने छैन । तर, लघुवित्त वित्तीय संस्थाले आफ्नो कर्मचारीलाई संस्थागत प्रतिनिधित्व हुने गरी सञ्चालक नियुक्त गरेको अवस्थामा भने यस व्यवस्थाले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।
१६.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.१ उप बुदा नं. (१०)	(१०) <u>विवरण पेश गर्नु पर्ने</u> सञ्चालकले यस निर्देशनमा तोकिएका आचरणहरु पालना गरे नगरेको विवरण आर्थिक वर्ष समाप्त भएको १५ दिनभित्र अनिवार्य रुपमा यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागमा पठाउनु पर्नेछ । कुनै सञ्चालकले उक्त आचरणहरुको पालना नगरेमा सो पालना नगरेको विवरण र निजमाथि गरिएको कारवाही यस बैंकका उपर्युक्त विभागहरुमा तुरुन्त पठाउनु पर्नेछ ।	(१०) <u>विवरण पेश गर्नु पर्ने</u> लघुवित्त वित्तीय संस्थाले आफ्नो सञ्चालकले यस निर्देशनमा तोकिएका आचरणहरु पालना गरे नगरेको विवरण वार्षिक रुपमा वित्तीय विवरणमा खुलाउनु पर्नेछ । कुनै सञ्चालकले उक्त आचरणहरुको पालना नगरेमा सो पालना नगरेको विवरण र निजमाथि गरिएको कारवाहीको विवरण सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पठाउनु पर्नेछ ।
१७.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.१ उप बुदा नं. (११)	(११) सञ्चालक समितिको सदस्य समितिको बैठकमा नियमित रुपमा उपस्थिति हुनु पर्ने छ । मनासिव माफिकको कारण तथा पूर्व सूचना बिना लगातार ३ पटकभन्दा बढी समितिको बैठकमा अनुपस्थित भएमा त्यस्तो सञ्चालकको पद स्वतः रिक्त भएको मानिने छ ।	(११) सञ्चालक समितिको सदस्य समितिको बैठकमा नियमित रुपमा उपस्थिति हुनु पर्नेछ । यस्तो उपस्थिति भिडियो/टेलि कन्फरेन्सको माध्यमबाट समेत हुन सक्नेछ । मनासिव माफिकको कारण तथा पूर्व सूचना बिना लगातार ३ पटकभन्दा बढी समितिको बैठकमा अनुपस्थित भएमा त्यस्तो सञ्चालकको पद स्वतः रिक्त भएको मानिनेछ ।
१८.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.१ उप बुदा नं. (१५)	(१५) संघीय संरचना बमोजिमको स्थानीय, प्रादेशिक वा संघीय तहको पदाधिकारीमा निर्वाचित व्यक्तिहरु यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त संस्थामा सञ्चालक रहँदा संस्थागत सुशासनको पक्ष कमजोर हुने हुँदा त्यस्ता पदाधिकारीहरुले पदमा बहाल रहुञ्जेल लघुवित्त वित्तीय संस्थाको सञ्चालक समितिमा प्रतिनिधित्व गर्न पाउने छैनन् ।	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.१६ मा समेत सोही व्यवस्था रहेकोले हटाउने ।
१९.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.२ को खण्ड	(ण) लघुवित्त वित्तीय संस्थामा निर्वाचित/मनोनयन भएको प्रत्येक सञ्चालकले आफू निर्वाचित वा मनोनित भएको मितिले बढीमा पैंतीस दिनभित्र बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ को	(ण) लघुवित्त वित्तीय संस्थामा निर्वाचित/मनोनयन भएको प्रत्येक सञ्चालकले आफू निर्वाचित वा मनोनित भएको मितिले बढीमा पैंतीस दिनभित्र बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ को

	ण	दफा १२७ बमोजिम पद तथा गोपनियताको शपथ लिइ सक्नु पर्नेछ । अध्यक्षले सपथ लिँदा काठमाडौं उपत्यकाभित्र प्रधान कार्यालय रहेका राष्ट्रिय स्तरका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको हकमा यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागका कार्यकारी निर्देशक वा निर्देशक समक्ष र काठमाडौं उपत्यका बाहिर प्रधान कार्यालय रहेको संस्थाहरूको हकमा सम्बन्धित क्षेत्र हेर्ने नेपाल राष्ट्र बैंक कार्यालयको निर्देशक समक्ष पद तथा गोपनियताको सपथ लिनु पर्नेछ । त्यसैगरी, सञ्चालक तथा कार्यकारी प्रमुखले संस्थाको अध्यक्ष समक्ष र अन्य पदाधिकारी तथा कर्मचारीले कार्यकारी प्रमुख वा निजले तोकेको पदाधिकारी समक्ष सपथ लिनु पर्नेछ । यस व्यवस्था बमोजिम सपथ नलिएमा सम्बन्धित अध्यक्ष, सञ्चालक, पदाधिकारी वा कर्मचारीको पद स्वतः खारेज हुनेछ ।	दफा १२७ बमोजिम पद तथा गोपनियताको शपथ लिइ सक्नु पर्नेछ । अध्यक्षले सपथ लिँदा काठमाडौं उपत्यकाभित्र प्रधान कार्यालय रहेका राष्ट्रिय स्तरका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको हकमा यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागका कार्यकारी निर्देशक वा निर्देशक समक्ष र काठमाडौं उपत्यका बाहिर प्रधान कार्यालय रहेको संस्थाहरूको हकमा सम्बन्धित क्षेत्र हेर्ने नेपाल राष्ट्र बैंक कार्यालयको निर्देशक समक्ष पद तथा गोपनियताको सपथ लिनु पर्नेछ । त्यसैगरी, सञ्चालक तथा कार्यकारी प्रमुखले संस्थाको अध्यक्ष समक्ष र अन्य पदाधिकारी तथा कर्मचारीले कार्यकारी प्रमुख वा निजले तोकेको पदाधिकारी समक्ष सपथ लिनु पर्नेछ । यस व्यवस्था बमोजिम सपथ नलिएमा सपथ नलिने सम्बन्धित अध्यक्ष, सञ्चालक, पदाधिकारी वा कर्मचारी स्वतः उक्त पदबाट हट्ने/बर्खास्त हुनेछ ।
२०.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.२ उप बुदा नं. थ (२)	(३) लघुवित्त वित्तीय संस्थाका सञ्चालक समितिले बुँदा नं. १ र २ मा भएको व्यवस्था समेटी सञ्चालकको योग्यता तथा बैकिङ्ग क्षेत्रको कार्य अनुभवका आधारमा प्रत्येक सञ्चालकलाई प्रदान गर्ने सञ्चालक शिक्षा कार्यक्रम सम्बन्धी कार्यविधि बनाई लागू गर्नु पर्नेछ, र त्यस्तो कार्यविधिको १/१ प्रति बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पेश गर्नु पर्नेछ ।	(३) लघुवित्त वित्तीय संस्थाका सञ्चालक समितिले बुँदा नं. १ र २ मा भएको व्यवस्था समेटी सञ्चालकको योग्यता तथा बैकिङ्ग क्षेत्रको कार्य अनुभवका आधारमा प्रत्येक सञ्चालकलाई प्रदान गर्ने सञ्चालक शिक्षा कार्यक्रम सम्बन्धी कार्यविधि बनाई लागू गर्नु पर्नेछ ।
२१.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.३ उप बुदा नं. (३)	(३) संस्थाले कार्यकारी प्रमुखको नियुक्ति गर्दा र सञ्चालक समितिमा हेरफेर हुँदा यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागलाई तुरुन्त जानकारी दिनु पर्नेछ ।	(३) संस्थाले कार्यकारी प्रमुखको नियुक्ति गर्दा र सञ्चालक समितिमा हेरफेर हुँदा यस बैंकको Reporting website मा अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ ।
२२.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.३ उप बुदा नं. (४)	(४) कार्यकारी प्रमुख ७ दिनभन्दा बढी समय विदामा बसेमा, देश बाहिर गएमा वा आफ्नो ओहोदाको कार्य गर्न नसक्ने भएमा निजको स्थानमा काम गर्ने व्यक्तिको नाम यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागलाई पूर्व जानकारी दिनु पर्नेछ ।	(४) कार्यकारी प्रमुख देश बाहिर जानुपर्ने भएमा वा आफ्नो ओहोदाको कार्य गर्न नसक्ने भएमा वा सात दिनभन्दा बढी समय विदामा बस्नुपर्ने भएमा निजको स्थानमा काम गर्ने व्यक्तिको सम्बन्धमा यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागलाई पूर्व जानकारी दिनु पर्नेछ ।
२३.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.३ उप बुदा नं. (५)	(५) संस्थाको कार्यसञ्चालन, कारोबार, व्यावसायिक योजना तथा मुनाफास्थिति समेतलाई दृष्टिगत गरी कार्यकारी प्रमुख, अन्य पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको तलव तथा सुविधा निर्धारण गर्नु पर्नेछ । लघुवित्त वित्तीय संस्थाबाट कार्यकारी प्रमुखलाई प्रदान गरिने	(५) संस्थाको कार्यसञ्चालन, कारोबार, व्यावसायिक योजना तथा मुनाफास्थिति समेतलाई दृष्टिगत गरी कार्यकारी प्रमुख, अन्य पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको तलव तथा सुविधा निर्धारण गर्नु पर्नेछ ।

		तलव, भत्ता, बोनस तथा अन्य सुविधा सम्बन्धी विवरण र सो सम्बन्धमा भएको कुनै पनि परिवर्तनको विवरण यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागलाई आर्थिक वर्ष समाप्त भएको एक महिनाभित्र उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।	
२४.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.४ को उपबुदा नं. ४	(४) कर्मचारी सञ्चालक हुन पाउने वा नपाउने सम्बन्धी व्यवस्था	(४) कर्मचारी सञ्चालक/सल्लाहकार हुन नपाउने सम्बन्धी व्यवस्था
२५.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.५ को उपबुदा नं. (ख) र (ज)	(ख) तालिम तथा वृत्ति विकास खर्चबाट संस्थाका सबै कर्मचारीहरूले दक्षता अभिवृद्धिमा समान अवसर प्राप्त गर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ । (ज) लघुवित्त वित्तीय संस्थाका सञ्चालक समितिले कर्मचारीहरूको दक्षता अभिवृद्धि सम्बन्धमा कार्यविधि बनाई लागू गर्नु पर्नेछ र त्यस्तो कार्यविधिको १/१ प्रति बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पेश गर्नु पर्नेछ ।	(ख) तालिम तथा वृत्ति विकास खर्चबाट संस्थाका सबै कर्मचारीहरूले दक्षता अभिवृद्धिमा समान अवसर प्राप्त गर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ । साथै, लघुवित्त वित्तीय संस्थाका सञ्चालक समितिले कर्मचारीहरूको दक्षता अभिवृद्धि सम्बन्धमा कार्यविधि बनाई लागू गर्नु पर्नेछ ।
२६.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.५ को उपबुदा नं. (झ)	(झ) कथम कदाचित् चालु आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा कर्मचारीहरूको दक्षता अभिवृद्धिमा तोकिए अनुसार खर्च हुन नसकेमा त्यस्तो बाँकी रकमलाई कर्मचारीको दक्षता अभिवृद्धि कोषमा जम्मा गरी आगामी आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा खर्च गर्नु पर्नेछ ।	(झ) चालु आर्थिक वर्षमा कर्मचारीहरूको दक्षता अभिवृद्धिमा तोकिए अनुसार खर्च हुन नसकेमा त्यस्तो बाँकी रकमलाई कर्मचारीको दक्षता अभिवृद्धि कोषमा जम्मा गरी आगामी आर्थिक वर्षमा खर्च गर्नु पर्नेछ ।
२७.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.५ को खण्ड (ज)	(ज) स्वदेशी तालिम तथा गोष्ठीको हकमा राष्ट्रिय स्तरका बैकिङ्ग तालिम प्रदायक संस्थाहरू जस्तै: नेशनल बैकिङ्ग इन्स्टिच्यूट, नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्टस् संस्था, नेपाल राष्ट्र बैंक, नेपाल सरकारले आयोजना गरेका तालिम तथा गोष्ठी, अनुशिक्षण कार्यक्रम, सेमिनार आदिमा सहभागी गराउँदा लाग्ने खर्च तथा संस्था आफैले तालिम सञ्चालन गर्दा लाग्ने खर्चलाई तालिम तथा वृत्ति विकास खर्चमा समावेश गर्न पाइनेछ । साथै, बैंक तथा वित्तीय संस्थाले आफ्नै आवासीय तालिम केन्द्र मार्फत् तालिम सञ्चालन गर्दा लाग्ने खर्चहरू यस अन्तर्गत समावेश गर्न पाइनेछ ।	(ज) स्वदेशी तालिम तथा गोष्ठीको हकमा बैकिङ्ग क्षेत्रसँग सम्बन्धित तालिम प्रदान गर्ने संस्था, नेपाल राष्ट्र बैंक तथा नेपाल सरकारले आयोजना गरेका तालिम, गोष्ठी, अनुशिक्षण कार्यक्रम, सेमिनार आदिमा सहभागी गराउँदा लाग्ने खर्च तथा संस्था आफैले वा आफ्नै आवासीय तालिम केन्द्र मार्फत् तालिम सञ्चालन गर्दा लाग्ने खर्चलाई तालिम तथा वृत्ति विकास खर्चमा समावेश गर्न पाइनेछ ।
२८.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं.	(झ) कथम कदाचित् चालु आर्थिक वर्ष २०७३/७४ मा कर्मचारीहरूको दक्षता अभिवृद्धिमा तोकिए अनुसार खर्च हुन नसकेमा त्यस्तो बाँकी	(झ) चालु आर्थिक वर्षमा कर्मचारीहरूको दक्षता अभिवृद्धिमा तोकिए अनुसार खर्च हुन नसकेमा त्यस्तो बाँकी रकमलाई कर्मचारीको

	६.५ को खण्ड (भ)	रकमलाई कर्मचारीको दक्षता अभिवृद्धि कोषमा जम्मा गरी आगामी आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा खर्च गर्नु पर्नेछ ।	दक्षता अभिवृद्धि कोषमा जम्मा गरी आगामी आर्थिक वर्षमा खर्च गर्नु पर्नेछ ।
२९.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.५ को खण्ड (ज)	हाल नभएको ।	(ज) लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुले आफ्नो संस्थामा कार्यरत सहायक स्तरदेखि अधिकृत स्तरसम्मका कर्मचारीहरुलाई बैकिङ्ग सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने व्यवस्था गर्नु पर्नेछ । लघुवित्त वित्तीय संस्थाले बैकिङ्ग क्षेत्रमा दक्ष जनशक्तिको विकास गर्नका लागि आफ्नो संस्थामा नयाँ भर्ना भएका कर्मचारीहरुलाई बैक प्रवेश गरेको २ वर्षभित्र यस प्रकारको तालिम प्रदान गरी सक्नु पर्नेछ ।
३०.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.६ को उपबुदा नं. १ को खण्ड (ज)	(ज) नायव कार्यकारी प्रमुख पदमा बहुवा वा नयाँ पदपूर्ति प्रक्रियाबाट नियुक्ति गर्दा कार्यकारी प्रमुखको सिफारिसमा समितिले गर्नुपर्ने छ । नायव कार्यकारी प्रमुख भन्दा तल्लो तहका कर्मचारीको बहुवा वा नयाँ पदपूर्ति गर्दा नायव कार्यकारी प्रमुखको संयोजकत्वमा गठित पदपूर्ति समितिको सिफारिसमा कार्यकारी प्रमुखले गर्नेछ ।	(ज) नायव कार्यकारी प्रमुख पदमा बहुवा वा नयाँ पदपूर्ति प्रक्रियाबाट नियुक्ति गर्दा कार्यकारी प्रमुखको सिफारिसमा समितिले गर्नुपर्नेछ । नायव कार्यकारी प्रमुख भन्दा तल्लो तहका कर्मचारीको बहुवा वा नयाँ पदपूर्ति गर्दा प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको निकटतम तल्लो वरियताको पदाधिकारीको संयोजकत्वमा गठित पदपूर्ति समितिको सिफारिसमा कार्यकारी प्रमुखले गर्नेछ ।
३१.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.६ को उपबुदा नं. २	(२) <u>लेखापरीक्षण समिति सम्बन्धी व्यवस्था :</u> सञ्चालक समितिले गैर कार्यकारी सञ्चालकको मातहतमा एउटा लेखापरीक्षण समिति गठन गर्नु पर्नेछ । सो समितिको सदस्य-सचिव आन्तरिक लेखापरीक्षण विभागको प्रमुख हुनेछ ।	(२) <u>लेखापरीक्षण समिति सम्बन्धी व्यवस्था :</u> सञ्चालक समितिले गैर कार्यकारी सञ्चालकको मातहतमा एउटा लेखापरीक्षण समिति गठन गर्नु पर्नेछ । सो समितिको सदस्य-सचिव आन्तरिक लेखापरीक्षण विभागको प्रमुख हुनेछ र आन्तरिक लेखापरीक्षण विभाग नभएको अवस्थामा लेखा/वित्त विभागको प्रमुख हुनेछ ।
३२.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.६ को उपबुदा नं. ३	(३) सञ्चालक समितिले कर्मचारी व्यवस्थापन र सेवा सुविधा समिति तथा जोखिम व्यवस्थापन समितिको कार्य विवरण यसै निर्देशनको क्रमशः अनुसूची - ६.१ र अनुसूची - ६.२ मा उल्लिखित कार्य विवरणलाई आधार मानी तोकिदिनु पर्नेछ ।	(३) कर्मचारी सेवा सुविधा समिति सम्बन्धी व्यवस्था सञ्चालक समितिले एक जना गैर-कार्यकारी सञ्चालकको संयोजकत्वमा एउटा “कर्मचारी सेवा सुविधा समिति” गठन गर्न सक्नेछ । समितिका सदस्यहरुमध्ये लेखा सम्बन्धी विभागका विभागीय प्रमुख सदस्य, जनशक्ति सम्बन्धी विभागका विभागीय प्रमुख सदस्य-सचिव हुनेछन् । समितिको काम कर्तव्य र उत्तरदायित्व (क) लघुवित्त वित्तीय संस्थाको “पारिश्रमिक निर्धारण नीति” तर्जुमा गर्न सञ्चालक समितिलाई आवश्यक सहयोग गर्ने ।

			<p>(ख) समितिले समय समयमा सम्पूर्ण कर्मचारीहरुको पारिश्रमिक संरचनाको अध्ययन तथा विश्लेषण गर्ने र बजारको पारिश्रमिक संरचनामा आएको परिवर्तनले लघुवित्त वित्तीय संस्थामा पार्ने प्रभावका सम्बन्धमा नियमित रूपले अध्ययन गरी सञ्चालक समिति समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्ने ।</p> <p>(ग) लघुवित्त वित्तीय संस्थाको “पारिश्रमिक निर्धारण नीति” बमोजिम प्रचलित कानून तथा नीति निर्देशनमा उल्लिखित व्यवस्थाहरुको पालना हुने गरी प्रमुख कार्यकारी अधिकृत लगायत सम्पूर्ण कर्मचारीहरुको पारिश्रमिक वृद्धि गर्नु पर्ने देखिएमा सोको आधारहरु सहित सञ्चालक समितिमा सिफारिश गर्ने ।</p> <p>(घ) लघुवित्त वित्तीय संस्थाका कर्मचारीहरुले सम्पादन गर्नु पर्ने कार्य विवरण, लक्ष्य र प्रगति मूल्याङ्कनका परिसूचकहरु समेत विकास गरी सो बमोजिम निजहरुको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन प्रणालीको पुनरावलोकन गर्ने ।</p> <p>(ङ) जनशक्ति व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यहरु भर्ना, छनौट, नियुक्ति, पदस्थापना, सरुवा, बढुवा, वृत्ति विकास, कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन, पुरस्कार तथा सजाय र श्रम सम्बन्ध सम्बन्धी योजना, नीति तथा मापदण्डहरु तयार गरी सञ्चालक समिति समक्ष पेश गर्ने ।</p> <p>(च) कर्मचारी नीति तथा कार्यरत कर्मचारी संरचनाको समीक्षा गर्ने र Succession Planning तयार गरी स्वीकृतिका लागि सञ्चालक समिति समक्ष सिफारिश गर्ने ।</p>
३३.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.६ को उपबुदा नं. ४	नयाँ व्यवस्था थप <i>(अनुसूची- घ ६.१ र अनुसूची- घ ६.२ खारेज गरी अन्य अनुसूचीहरुको क्रमसंख्या मिलान गरिएको)</i>	(४) जोखिम व्यवस्थापन समिति सम्बन्धी व्यवस्था सञ्चालक समितिले एक जना गैर-कार्यकारी सञ्चालकको संयोजकत्वमा एउटा जोखिम व्यवस्थापन समिति गठन गर्न सक्नेछ । समितिको सदस्यहरु मध्ये सञ्चालन (अपरेसन) विभागका विभागीय प्रमुख सदस्य र कर्जा विभागका विभागीय प्रमुख वा जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने अलग्गै इकाई भएमा सोको प्रमुख सदस्य-सचिव हुनेछ । लेखापरीक्षण समितिका संयोजक जोखिम व्यवस्थापन समितिको पदेन सदस्य हुनेछ । समितिको बैठक तीन महिनामा कमिमा एकपटक बस्नु पर्नेछ ।

समितिको काम कर्तव्य र उत्तरदायित्व

- (क) विद्यमान जोखिम पहिचान तथा व्यवस्थापन प्रणालीको पर्याप्तता र उपयुक्तता सम्बन्धमा सञ्चालक समितिलाई जानकारी गराउने र उपयुक्त प्रणालीको विकासका लागि सुझाव दिने ।
- (ख) व्यवसायिक गतिविधिमा निहित जोखिमको स्तर, जोखिम बहन क्षमता, जोखिम व्यवस्थापनको लागि विकास गरेको रणनीति, नीतिगत व्यवस्था र मार्गदर्शनको नियमित पुनरावलोकन गरी सोको पर्याप्तताका सम्बन्धमा सञ्चालक समितिमा सुझाव पेश गर्ने ।
- (ग) व्यवस्थापनबाट नियमित रूपमा जोखिम व्यवस्थापन प्रतिवेदन लिई जोखिमको आंकलन, मूल्याङ्कन, नियन्त्रण तथा अनुगमन के-कसरी भइरहेको छ सो सम्बन्धमा छलफल गर्ने र सञ्चालक समितिमा आवश्यक सुझाव पेश गर्ने ।
- (घ) जोखिम सम्पत्ति अनुसार पुंजीको पर्याप्तता, व्यवसायिक रणनीति अनुरूप नीतिगत व्यवस्थाको पर्याप्तता, संस्थाले लिन सक्ने अधिकतम जोखिम सम्बन्धमा नियमित रूपमा छलफल तथा विश्लेषण गरी सञ्चालक समितिलाई आवश्यक राय, सुझाव दिने ।
- (ङ) जोखिम व्यवस्थापनका लागि नेपाल राष्ट्र बैंकबाट जारी गरिएका निर्देशन/मार्गनिर्देशन, संस्थाले निर्धारण गरेका आन्तरिक सीमा, उपयुक्त प्रचलन अनुरूप आवश्यक नीति एवम् संरचना विकास गर्नका लागि सञ्चालक समितिलाई सुझाव दिने ।
- (च) सञ्चालक समितिबाट भएको अख्तियार प्रत्यायोजनको सीमा तथा औचित्यता विश्लेषण गरी सञ्चालक समितिमा आवश्यक सुझाव सहितको प्रतिवेदन पेश गर्ने ।
- (छ) लघुवित्त संस्थाको सम्पत्ति संरचना, ती सम्पत्तिहरू परिचालनको अवस्था, त्यसबाट प्राप्त गर्न सकिने आय, सम्पत्तिहरूको गुणस्तरमा हुने वृद्धि/ह्रास र सम्पत्ति दायित्व समिति (ALCO) बाट भएका कार्यहरूको सम्बन्धमा त्रैमासिक रूपमा विश्लेषण/समीक्षा गरी सञ्चालक समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्ने ।
- (ज) अर्थतन्त्रको कुनै क्षेत्रमा उत्पन्न हुने समस्या वा परिवर्तनले संस्थाको वित्तीय अवस्थामा पार्न सक्ने असरको सम्बन्धमा अध्ययन गरी सोको निराकरणको लागि के-कस्तो नीति

			अवलम्बन गर्नु पर्ने हो आवश्यक सुझाव सहित सञ्चालक समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्ने ।
३४.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.८ को (२)	(२) आ-आफ्नो संस्थामा सुशासन इकाइ गठन गरी सुशासनको स्थितिबारे मासिक रुपमा अनुगमन गर्दै जानु पर्नेछ ।	(२) आ-आफ्नो संस्थामा सुशासनको स्थितिबारे मासिक रुपमा अनुगमन गर्ने व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।
३५.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.९ को क	६.९ स्वःघोषणा सम्बन्धी व्यवस्था (क) लघुवित्त वित्तीय संस्थाका सञ्चालकहरुले आफ्नो बारेमा यसैसाथ संलग्न स्वघोषणा (Self-declaration) गरे/गराएको विवरण (अनुसूची ६.३) सहितको जानकारी तथा सम्बन्धित संस्थाले आफ्ना सञ्चालकहरुको सम्बन्धमा तयार गरेको दर्ता/लगत कितावको ढाँचा (अनुसूची ६.४) सहितको विवरण यस बैंकमा पेश गर्नु पर्नेछ ।	६.९ स्वःघोषणा सम्बन्धी व्यवस्था (क) लघुवित्त वित्तीय संस्थाका सञ्चालकहरुले आफ्नो बारेमा यसैसाथ संलग्न स्वघोषणा (Self-declaration) गरे/गराएको विवरण (अनुसूची ६.३) सहितको जानकारी तथा सम्बन्धित संस्थाले आफ्ना सञ्चालकहरुको सम्बन्धमा अनुसूची ६.४ बमोजिमको विवरण तयार गरी अद्यावधिक गरी राख्नु पर्नेछ ।
३६.	निर्देशन नं. ६ को बुदा नं. ६.१४ खण्ड (क) को (५)	हाल नभएको	(५) व्यवसायिक रुपमा स्थापना भएका वाहेकका अनाथालय, बालमन्दिर र वृद्धाश्रमलाई दिइएको अनुदान तथा गरिएका खर्चहरु ।
३७.	निर्देशन नं. ८ को बुदा नं. ८.४	८.४ यस बैंकबाट “घ” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरुले इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गकै अन्य संस्थाहरुद्वारा जारी भएका शेयर सुरक्षणपत्र वा अन्य कुनै पूँजी उपकरणहरुमा लगानी गर्न पाइने छैन । तर विगतमा कुनै “घ” वर्गको संस्थाहरुले अन्य “घ” वर्गकै संस्थाहरुको शेयर धारण गरेको भए २०७४ असार मसान्तभित्र सो शेयर निसर्ग गरिसक्नु पर्नेछ ।	८.४ यस बैंकबाट “घ” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरुले इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गकै अन्य संस्थाहरुद्वारा जारी भएका शेयर सुरक्षणपत्र वा अन्य कुनै पूँजी उपकरणहरुमा लगानी गर्न पाइने छैन ।
३८.	निर्देशन नं. ८ को बुदा नं. ८.६ को खण्ड (ग)	(ग) विगत दुई वर्षदेखि निरन्तर खुद मुनाफामा सञ्चालन भएको हुनु पर्नेछ ।	(ग) विगत दुई वर्षदेखि निरन्तर खुद मुनाफामा सञ्चालन भएको र सञ्चित नोक्सानीमा नरहेको हुनुपर्नेछ ।
३९.		९. तथ्याङ्क विवरण सम्बन्धी व्यवस्था ९.१ लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुले आफ्ना शाखाहरुको समेत समष्टिगत (Consolidated) रुपमा तयार गरी एकीकृत रुपमा निर्देशन फा.नं. घ९.१, घ९.२ र घ९.७ अनुसारका विवरणहरु मासिक रुपमा	९. तथ्याङ्क विवरण सम्बन्धी व्यवस्था देशको आर्थिक, मौद्रिक एवं बैकिङ गतिविधिको मूल्याङ्कन तथा विश्लेषण गर्नुका साथै इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको सुपरीवेक्षण गर्ने सन्दर्भमा बैकिङ तथा वित्तीय तथ्याङ्कको महत्वपूर्ण भूमिका रहने हुँदा समयमै

कारोबार समाप्त भएको मितिले १५ दिनभित्र, घ९.३, घ९.४, घ९.६, घ९.८ र घ९.९ अनुसारका विवरणहरू त्रैमासिक रूपमा कारोबार समाप्त भएको मितिले १ महिनाभित्र र घ९.५ अनुसारको विवरण त्रैमासिक रूपमा कारोबार समाप्त भएको मितिले ३५ दिनभित्र यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागमा पठाउनु पर्नेछ ।

९.२ यस निर्देशन अनुरूप लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले उल्लिखित समयमा तथ्याङ्क नपठाएमा वा गलत तथ्याङ्क पठाएमा नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ र बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम दस हजार रुपैयाँदेखि पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना र अन्य कारवाही हुनेछ ।

९.३ लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले यस बैंकमा तथ्याङ्क पठाउने प्रयोजनको लागि एउटा छुट्टै पदाधिकारी तोक्नु पर्नेछ । तथ्याङ्क विवरण पठाउँदा तोकिएको पदाधिकारीहरूको नाम, फोन नं. र इमेल ठेगाना समेत उल्लेख गर्नु पर्नेछ । तोकिएका विवरणहरू यथासमयमा प्राप्त नभएमा सम्बन्धित पदाधिकारीहरूलाई उत्तरदायी बनाई यस बैंकले दिएको निर्देशन बमोजिम कारवाही गर्नु पर्नेछ ।

९.४ उपर्युक्त तथ्याङ्कहरू यस बैंकको निम्नानुसारको इमेल ठेगानामा समेत इलेक्ट्रोनिक माध्यमबाट पठाउनु पर्नेछ ।

	bfistatd@nrb.org.np
लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभाग	nrbmfd@nrb.org.np

साथै, यस निर्देशनमा उल्लेख भएदेखि बाहेक यस बैंकको अन्य विभाग/कार्यालयमा पठाउनु पर्ने विवरणहरू नियमित रूपमा पठाउनु पर्नेछ ।

९.५ उपर्युक्त तथ्याङ्कहरू इलेक्ट्रोनिक माध्यमबाट पठाउँदा एक्सेल सिट तथा यस बैंकले तोकेको Website मार्फत पठाउनु पर्नेछ । यस प्रयोजनको लागि यस बैंकको वेबसाइटमा राखिएको एक्सेल सिट Reporting Format मा भएका फारामहरू भरी सोही बमोजिम पठाउनु पर्नेछ, र नभएका फारामहरू छुट्टै एक्सेल सिटमा बनाई

शुद्ध र यथार्थपरक तथ्याङ्क विवरणहरू उपलब्ध गराउन नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा ७९ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल राष्ट्र बैंकमा पेश गर्नु पर्ने तथ्याङ्क सम्बन्धी व्यवस्था सम्बन्धमा देहायको निर्देशन जारी गरिएको छ :-

१. अनुसूची-१ मा उल्लेखित विवरणहरू सोही अनुसूचीमा तोकिएको अवधिभित्र यस बैंकको web address मा log in गरी प्राप्त निर्देशन अनुसार Posting वा Upload गर्नु पर्नेछ ।

२. अनुसूची-२ मा उल्लेखित विवरणहरू यस बैंकको वेबसाइटमा राखिएको Excel sheet मा तयार पारी सोही अनुसूचीमा तोकिएको अवधिभित्र यस बैंकको web address मा log in गरी Bulk Upload गर्नुपर्नेछ । Excel sheet मा संलग्न नभएका फारामहरू छुट्टै एक्सेलमा आधारित फारामहरू बनाई निर्देशन अनुसार पठाउनुपर्ने छ । यस्तो तथ्याङ्क विवरण नेपाली भाषामा पठाउँदा अनिवार्य रूपमा Bishall Font मा पठाउनु पर्नेछ । Bishall Font यस बैंकको वेबसाइट www.nrb.org.np बाट समेत डाउनलोड गर्न सकिनेछ ।

३. सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागले माग गरेको खण्डमा उपरोक्त तथ्याङ्क विवरणको Hard Copy सम्बन्धित अधिकृतको सहिछाप गरी पठाउनु पर्नेछ ।

४. यस बैंकमा तथ्याङ्क पठाउने प्रयोजनका लागि एकजना छुट्टै पदाधिकारी तोकिएको नाम, फोन नं. र इमेल ठेगाना सहितको जानकारी यस बैंकलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । तथ्याङ्क विवरण पठाउँदा तोकिएको पदाधिकारीको नाम, फोन नं. र इमेल ठेगाना समेत उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

५. इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरूले यस निर्देशन अनुरूप पठाउनु पर्ने तथ्याङ्क तोकिएको समयभित्र नपठाएमा वा बारम्बार गलत तथ्याङ्क पठाएमा बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ को दफा १०० बमोजिम कारवाही हुनेछ ।

		पठाउनु पर्नेछ । साथै Website माफत Online data पठाउंदा सोही Website मा उल्लेख भएको Format अनुसार पठाउनु पर्नेछ । निर्धारित ढाँचामा आफूखुसी कुनै थपघट गर्न पाइने छैन । तथ्याङ्क विवरण पठाउंदा Excel sheet अनुसार रु. हजारमा तथा Website अनुसार Full Figure मा उल्लेख गरी पठाउनु पर्नेछ । तथ्याङ्क विवरण नेपाली भाषामा पठाउंदा अनिवार्य रूपमा Bishall फण्टबाट पठाउनु पर्नेछ । यस्तो फण्ट यस बैंकको वेबसाइट www.nrb.org.np बाट समेत डाउनलोड गर्न सकिनेछ ।	
४०.	निर्देशन नं. १० को बुदा नं. १०.२० को उपबुदा नं. (३)	(३) उपबुदा नं. (२) बमोजिम बिक्री गरिसक्नु पर्ने समयावधि २०७२ असार मसान्त कायम गरिएको छ ।	खारेज गरी क्रमसंख्या मिलान गरिएको ।
४१.	निर्देशन नं. १० को बुदा नं. १०.२० को उपबुदा नं. (४)	(४) उपबुदा नं. (३) मा उल्लिखित समयावधिभित्र त्यस्तो लगानी नियमित नभएमा सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट वितरण गरिने नगद लाभांश तथा बोनस शेयर रोक्का हुने र सम्बन्धित संस्थाबाट जारी गरिने हकप्रद शेयरमा सहभागी हुन बन्देज लगाइएको छ ।	(४) त्यस्तो लगानी उपबुदा नं. (२) बमोजिम नियमित नभएमा सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट वितरण गरिने नगद लाभांश तथा बोनस शेयर रोक्का हुने र सम्बन्धित संस्थाबाट जारी गरिने हकप्रद शेयरमा सहभागी हुन बन्देज लगाइएको छ ।
४२.	निर्देशन नं. १० को बुदा नं. १०.२० को उपबुदा नं. (५)	(५) कुनै विदेशी बैंक वा वित्तीय संस्थाको लगानी रहेको कारणबाट इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ को दफा ९ बमोजिम सर्वसाधारणलाई बिक्री वितरण गर्नको लागि आफ्नो कुल जारी पुँजीको कम्तीमा ३० प्रतिशत शेयर छुट्याउनु पर्ने व्यवस्थामा छुट पाई कुनै कारणवश विदेशी लगानी फिर्ता लगी नेपाली व्यक्ति वा संस्थालाई बिक्री गरेको अवस्थामा सम्बन्धित इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले १ वर्षभित्र सर्वसाधारण शेयरको हिस्सा कम्तीमा ३० प्रतिशत पुऱ्याउनु पर्नेछ । हाल कुनै इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले उक्त दफाको पालना गर्न बाँकी भएको अवस्थामा २०७२ असार मसान्तभित्र सर्वसाधारण शेयरको हिस्सा कम्तीमा ३० प्रतिशत पुऱ्याउनु पर्नेछ ।	(५) कुनै विदेशी बैंक वा वित्तीय संस्थाको लगानी रहेको कारणबाट इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ को दफा ९ बमोजिम सर्वसाधारणलाई बिक्री वितरण गर्नको लागि आफ्नो कुल जारी पुँजीको कम्तीमा ३० प्रतिशत शेयर छुट्याउनु पर्ने व्यवस्थामा छुट पाई कुनै कारणवश विदेशी लगानी फिर्ता लगी नेपाली व्यक्ति वा संस्थालाई बिक्री गरेको अवस्थामा सम्बन्धित इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले १ वर्षभित्र सर्वसाधारण शेयरको हिस्सा कम्तीमा ३० प्रतिशत पुऱ्याउनु पर्नेछ ।
४३.	निर्देशन नं. १२ को बुदा नं. १. साथै, क्रमसंख्या	१२. कालोसूची र कर्जा सूचना सम्बन्धी व्यवस्था (१) कर्जा सूचना सम्बन्धी व्यवस्था	१२. कालोसूची र कर्जा सूचना सम्बन्धी व्यवस्था १२.१ कर्जा सूचना सम्बन्धी व्यवस्था

	मिलान गरिएको ।		
४४.	निर्देशन नं. १२ को बुदा नं. १.३ (क)	१.३ अनिवार्य रुपमा कर्जा सूचना लिनु पर्ने (क) ईजाजतप्राप्त संस्थाले पचास हजार रुपैयाँ वा सोभन्दा बढीको कर्जा स्वीकृत गर्नु अगावै कर्जा सूचना केन्द्रबाट अनिवार्य रुपमा कर्जा सूचना लिनु पर्नेछ । कुनै वित्तीय संस्थाबाट यसरी कर्जा सूचना माग भएमा कर्जा सूचना केन्द्रले बढीमा ३ (तीन) कार्यदिन भित्रमा त्यस्तो सूचना दिनु पर्नेछ । कर्जा सूचना केन्द्रले यस्तो सूचना अनलाईन सेवा मार्फत उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।	१.३ अनिवार्य रुपमा कर्जा सूचना लिनु पर्ने (क) ईजाजतप्राप्त संस्थाले कर्जा स्वीकृत गर्नु अगावै कर्जा सूचना केन्द्रबाट अनिवार्य रुपमा कर्जा सूचना लिनु पर्नेछ । कुनै वित्तीय संस्थाबाट यसरी कर्जा सूचना माग भएमा कर्जा सूचना केन्द्रले बढीमा ३ (तीन) कार्यदिन भित्रमा त्यस्तो सूचना दिनु पर्नेछ । कर्जा सूचना केन्द्रले यस्तो सूचना अनलाईन सेवा मार्फत उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।
४५.	निर्देशन नं. १३ को बुदा नं. १.३.१ को उपबुदा नं.(६) को खण्ड (ड)	(ड) यस प्रयोजनको लागि निर्धारित निर्देशन फा.नं. १३.१ बमोजिमको विवरण भरी हप्ता वितेको सात दिनभित्र अनिवार्य रुपमा यस बैंकको सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा आइपुग्ने गरी पठाउनु पर्नेछ ।	(ड) यस प्रयोजनको लागि निर्धारित निर्देशन फा.नं.घ १३.१ बमोजिमको विवरण भरी हप्ता वितेको सात दिनभित्र अनिवार्य रुपमा यस बैंकको सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा आइपुग्ने गरी पठाउनु पर्नेछ ।
४६.	निर्देशन नं. १३ को बुदा नं. १.३.१ को उपबुदा नं. (१०)	(१०) सर्वसाधारणबाट निक्षेप परिचालन नगर्ने लघुवित्त वित्तीय संस्थाले निर्देशन फा.नं. १३.२ बमोजिम अनिवार्य मौज्जात र तरल सम्पत्तिको विवरण मासिक रुपमा प्रत्येक महिना वितेको १५ दिनभित्र यस बैंकको लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागमा पठाउनु पर्नेछ ।	(१०) सर्वसाधारणबाट निक्षेप परिचालन नगर्ने लघुवित्त वित्तीय संस्थाले निर्देशन फा.नं.घ १३.२ बमोजिम अनिवार्य मौज्जात र तरल सम्पत्तिको विवरण मासिक रुपमा प्रत्येक महिना वितेको १५ दिनभित्र यस बैंकको लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागमा पठाउनु पर्नेछ ।
४७.	निर्देशन नं. १४ को बुदा नं. १.४.१ को खण्ड (क)	(क) लघुवित्त वित्तीय संस्थाले शाखा कार्यालय खोल्न यस बैंकको पूर्व स्वीकृति लिनुपर्नेछ । तर, काठमाडौँ उपत्यका, महानगरपालिका वा उप महानगरपालिका वा नगरपालिकाका केन्द्र बाहेकका स्थानमा शाखा खोल्न यस बैंकको स्वीकृति लिनु पर्ने छैन । यस व्यवस्था बमोजिम लघुवित्त वित्तीय संस्थाको सञ्चालक समितिबाट शाखा खोल्न निर्णय भएको मितिले ७ दिन भित्र यस बैंकलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ ।	(क) लघुवित्त वित्तीय संस्थाले शाखा कार्यालय खोल्न यस बैंकको पूर्व स्वीकृति लिनुपर्नेछ । तर, काठमाडौँ उपत्यका, महानगरपालिका र उप महानगरपालिका बाहेकका स्थानमा शाखा कार्यालय खोल्न यस बैंकको स्वीकृति लिनु पर्ने छैन । साथै, शाखा कार्यालय खोल्दा कारोबार शुरु गरेकै दिन उक्त शाखा सम्बन्धी विवरण यस बैंकको वेबपोर्टल (reporting.nrb.org.np) मा अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ ।
४८.	निर्देशन नं. १४ को बुदा नं. १.४.१ को खण्ड (ग)	(ग) लघुवित्त वित्तीय संस्थाले तोकिएको न्यूनतम चुक्ता पुँजीमा रु २५ लाख वा सोही अनुपातमा चुक्ता पुँजी वृद्धि गरेमा प्रति रु.२५ लाख थप पुँजी बराबर थप एक जिल्लाको अनुपातमा थप जिल्लाहरु समेतमा कार्यक्षेत्र कायम गरी शाखा विस्तार गर्न सक्नेछन् । यसरी चुक्ता पुँजीमा थप भएको विवरण लेखापरीक्षकबाट प्रमाणित गराई	खारेज गरी क्रमसंख्या मिलान गरिएको ।

		पेश गर्नु पर्नेछ ।	
४९.	निर्देशन नं. १४ को बुदा नं. १४.१ को खण्ड (ड)	(ड) लघुवित्त सेवाको पहुँच कम भएका मनाङ, हुम्ला, डोल्पा, कालिकोट, मुगु, जाजरकोट, बझाङ, बाजुरा, दार्चुला, ओखलढुंगा, जुम्ला, अछाम, बैतडी, रुकुम, सल्यान, भोजपुर, मुस्ताङ, रोल्पा, ताप्लेजुङ, खोटाङ, रसुवा र सोलुखुम्बु गरी २२ जिल्लामा लघुवित्त वित्तीय संस्थाले शाखा खोली वित्तीय कारोबार सञ्चालन गरेमा प्रति शाखा रु. ४० लाख शुन्य ब्याजदरमा कर्जा सुविधा उपलब्ध गराइनेछ । यस्तो कर्जा सुविधा “शुन्य ब्याजदरमा कर्जा प्रवाह सम्बन्धी प्रक्रियागत व्यवस्था, २०६७” मा उल्लिखित प्रक्रिया बमोजिम प्रदान गरिनेछ । (अनुसूची १४.२ र १४.३)	खारेज गरी क्रमसंख्या मिलान गरिएको ।
५०.	निर्देशन नं. १४ को बुदा नं. १४.२ को खण्ड (ख)	१४.२ शाखा/कार्यालय बन्द तथा स्थानान्तरण गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था (ख) लघुवित्त वित्तीय संस्थाले महानगरपालिका, उप-महानगरपालिका र नगरपालिकाको सोही वडाभित्र तथा गा.वि.स.को हकमा सोही गा.वि.स.भित्र शाखा कार्यालय स्थानान्तरण गर्नु परेमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाको सञ्चालक समितिको निर्णयानुसार स्थानान्तरण गरी ७ दिनभित्र सोको जानकारी यस बैंकलाई दिनु पर्नेछ ।	१४.२ शाखा/कार्यालय बन्द तथा स्थानान्तरण गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था (ख) लघुवित्त वित्तीय संस्थाले महानगरपालिका, उप-महानगरपालिका र नगरपालिकाको सोही वडाभित्र तथा गाउँपालिकाको हकमा सोही गाउँपालिकाभित्र शाखा कार्यालय स्थानान्तरण गर्नु परेमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाको सञ्चालक समितिको निर्णयानुसार स्थानान्तरण गरी सोही दिनमा यस बैंकको Web Portal मा अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ ।
५१.	निर्देशन नं. १४ को बुदा नं. १४.४	नयाँ व्यवस्था थप	१४.४ काठमाण्डौँ उपत्यका बाहिर केन्द्रीय कार्यालय रहेका राष्ट्रिय स्तरका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुले नेपाल राष्ट्र बैंक, कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय, नेपाल धितोपत्र बोर्ड, नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लिमिटेड र अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्था लगायतमा सम्पर्क कायम गर्ने प्रयोजनका लागि एकजना अधिकृतस्तर सहित बढीमा ३ जना कर्मचारी रहने गरी काठमाण्डौँ उपत्यकाभित्र काठमाडौँ महानगरपालिका र ललितपुर महानगरपालिका बाहेकका स्थानमा (बढीमा ८०० वर्ग फिटसम्मको क्षेत्रफलमा) सम्पर्क कार्यालय खोल्न सक्नेछन् । यस व्यवस्था बमोजिम सम्पर्क कार्यालय खोलेको जानकारी १५ दिनभित्र यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागमा गराउनु पर्नेछ ।

५२.	निर्देशन नं. १५ को बुदा नं. १५.१	<p>१५.१ ब्याजदर निर्णय गराएर लागू गर्नु पर्ने</p> <p>लघुवित्त वित्तीय संस्थाले निक्षेपमा दिने र कर्जा तथा सापटमा लिने ब्याजदर, ब्याज गणना विधि, हर्जाना लगाउने विधि, सेवा शुल्क र कमिशन दर लघुवित्त वित्तीय संस्थाले निर्णय गराई लागू गर्नु पर्नेछ । लघुवित्त वित्तीय संस्थाले निक्षेपमा प्रदान गर्ने प्रकाशित ब्याजदरमा ०.५ प्रतिशत विन्दुसम्म बढाउन सक्नेछन् भने कर्जाको ब्याजदरको हकमा प्रकाशित ब्याजदरभन्दा बढी दर कायम गर्न पाइने छैन ।</p>	<p>१५.१ ब्याजदर निर्णय गराएर लागू गर्नु पर्ने</p> <p>लघुवित्त वित्तीय संस्थाले निक्षेपमा दिने र कर्जा तथा सापटमा लिने ब्याजदर, ब्याज गणना विधि, हर्जाना लगाउने विधि, सेवा शुल्क र कमिशन दर लघुवित्त वित्तीय संस्थाले निर्णय गराई लागू गर्नु पर्नेछ । लघुवित्त वित्तीय संस्थाले निक्षेपमा प्रदान गर्ने प्रकाशित ब्याजदरमा ०.५ प्रतिशत विन्दुसम्म बढाउन सक्नेछन् भने कर्जाको ब्याजदरको हकमा प्रकाशित ब्याजदरभन्दा बढी दर कायम गर्न पाइने छैन । लघुवित्त वित्तीय संस्थाले कर्जा प्रवाह गर्दा प्रशासनिक सेवा शुल्क र ब्याज बाहेक कर्जासँग सम्बन्धित अन्य कुनै पनि रकम लिन पाइने छैन । तर आफ्ना ग्राहकहरूका लागि कर्जा सूचना केन्द्र लिमिटेड जस्ता अन्य संस्था/निकाय मार्फत सेवा लिने सन्दर्भमा सो सेवा वापत त्यस्ता संस्था/निकायहरूलाई भुक्तानी गर्नुपर्ने लागतसम्म मात्र सेवा शुल्क असुल गर्न भने यो व्यवस्थाले बाधा पारेको मानिने छैन ।</p>
५३.	निर्देशन नं. १५ को बुदा नं. १५.२ को खण्ड (ख) र खण्ड (ग)	<p>१५.२ इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरूले ग्राहकलाई प्रदान गर्ने कर्जाको ब्याजदर निम्नानुसार हुने गरी तय गर्नु पर्नेछ ।</p> <p>(क) संस्थाले आफ्नो कोषको लागत (Cost of fund) मा प्रशासनिक लागत वापत बढीमा ३ प्रतिशत विन्दुसम्म थप गरी कोष तथा प्रशासनिक लागत कायम गर्न सक्ने छन् ।</p> <p>(ख) खण्ड (क) बमोजिम कायम हुन आउने दरमा बढीमा ६ प्रतिशत विन्दुसम्म थप गरी कर्जाको ब्याजदर निर्धारण गर्न सक्ने छन् ।</p>	<p>१५.२ इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरूले ग्राहकलाई प्रदान गर्ने कर्जाको ब्याजदर निम्नानुसार हुने गरी तय गर्नु पर्नेछ ।</p> <p>(क) संस्थाले आफ्नो कोषको लागत (Cost of fund) मा प्रशासनिक लागत वापत बढीमा ३ प्रतिशत विन्दुसम्म थप गरी कोष तथा प्रशासनिक लागत कायम गर्न सक्ने छन् । तर, थोक कर्जाको मात्र कारोवार गर्ने संस्थाहरूले भने २ प्रतिशत विन्दुसम्म मात्र थप गरी कोष तथा प्रशासनिक लागत कायम गर्न सक्ने छन् ।</p> <p>(ख) खण्ड (क) बमोजिम कायम हुन आउने दरमा बढीमा ६ प्रतिशत विन्दुसम्म थप गरी कर्जाको ब्याजदर निर्धारण गर्न सक्ने छन् । तर थोक कर्जाको मात्र कारोवार गर्ने संस्थाहरूले भने ३ प्रतिशत विन्दुसम्म मात्र थप गरी कर्जाको ब्याजदर निर्धारण गर्न सक्ने छन् ।</p>

५४.	निर्देशन नं. १५ को बुदा नं. १५.३	<p>१५.३ ब्याजदर सम्बन्धी विवरण पठाउनु पर्ने</p> <p>लघुवित्त वित्तीय संस्थाले हरेक त्रयमास समाप्त भएको मितिले ७ दिनभित्र निक्षेप तथा कर्जाको ब्याज दर यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा अनिवार्यरूपमा पठाउनु पर्नेछ। साथै, लघुवित्त वित्तीय संस्थाले बुँदा नं ३ मा उल्लिखित ब्याजदर सम्बन्धी सम्पूर्ण व्यवस्था एवम् विधिहरु शुरुमा लागु गर्दा र त्यसपछि प्रत्येक पटक संशोधन गर्दा सोको पूर्ण विवरण ७ दिनभित्र उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।</p>	<p>१५.३ ब्याजदर सम्बन्धी विवरण पठाउनु पर्ने</p> <p>लघुवित्त वित्तीय संस्थाले प्रत्येक त्रयमास समाप्त भएको १५ दिनभित्र निक्षेप तथा कर्जाको ब्याजदर सम्बन्धी विवरण यस बैंकमा पठाउनु पर्नेछ। साथै, ब्याजदर संशोधन गरेको ७ दिनभित्र सो सम्बन्धी पूर्ण विवरण समेत उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।</p>
५५.	निर्देशन नं. १५ को बुदा नं. १५.७	<p>१५.७ ब्याज प्रदान गर्ने सम्बन्धमा</p> <p>लघुवित्त वित्तीय संस्थाबाट प्रवाहित कर्जा/सापटमा त्रैमासिक रूपमा ब्याज असुल गर्ने गरेको अवस्थामा निक्षेपकर्ताको वचतखातामा पनि कम्तीमा ३/३ महिनामा ब्याज प्रदान गर्ने गरी जम्मा गराई दिनु पर्नेछ।</p> <p>निक्षेपकर्तालाई दिने ब्याज सम्बन्धित लघुवित्त वित्तीय संस्थाको निक्षेप दायित्वमा ब्याज प्रदान गर्ने नीति बमोजिम साप्ताहिक, मासिक, त्रैमासिक वा अन्य जुन अवधिको आधारमा ब्याज गणना गर्ने हो सो अवधिको कम्तीमा औसत मौज्दात (Average Deposit Balance) मा प्रदान गर्नु पर्नेछ।</p> <p>टिप्पणी :- औसत निक्षेप मौज्दात भन्नाले दैनिक कारोबार समाप्ति पश्चात कायम हुन आएको दैनिक अन्तिम मौज्दात - <i>Closing Balance</i> को औसत भन्ने सम्झनु पर्छ। (उदाहरणको लागि लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुले कर्जा तथा सापटको बक्यौता रकममा ब्याज गणना गर्ने विधि जसरी अवलम्बन गरेका छन् सोही विधि बमोजिमको ब्याज गणना गर्नु/गराउनु पर्नेछ।)</p>	<p>१५.७ ब्याज प्रदान गर्ने सम्बन्धमा</p> <p>लघुवित्त वित्तीय संस्थाबाट प्रवाहित कर्जा/सापटमा त्रैमासिक रूपमा ब्याज असुल गर्ने गरेको अवस्थामा बचत निक्षेपमा पनि ३/३ महिनामा सम्बन्धित खातामा ब्याज जम्मा गरिदिने व्यवस्था गर्नु पर्नेछ। निक्षेपकर्तालाई दिने ब्याज दैनिक मौज्दातमा प्रदान गर्नु पर्नेछ।</p>
५६.	निर्देशन नं. १६ को बुदा नं. १६.१ को उपबुदा नं. (१)	<p>(१) संस्थाले आफ्नो प्राथमिक पुँजीको बढीमा ३० गुणासम्म वित्तीय स्रोत परिचालन गर्न सक्नेछ। तर, यसै निर्देशनको बुँदा नं. १२ को अवस्थामा बाहेक गैर-सदस्यहरुबाट निक्षेप परिचालन गर्न पाइने छैन।</p>	<p>(१) संस्थाले आफ्नो प्राथमिक पुँजीको बढीमा ३० गुणासम्म वित्तीय स्रोत परिचालन गर्न सक्नेछ। तर, यसै निर्देशनको बुँदा नं. १६.५ को अवस्थामा बाहेक गैर-सदस्यहरुबाट निक्षेप परिचालन गर्न पाइने छैन।</p>

५७.	निर्देशन नं. १६ को बुदा नं. १६.२ को उपबुदा नं. (१)	१६.२ निक्षेप संकलन तथा भुक्तानी सम्बन्धी नियम तथा प्रक्रिया बनाई लागू गर्नु पर्ने (१) लघुवित्त वित्तीय संस्थाले स्वीकार गर्ने निक्षेपको अवधि, प्रकार आदि सम्पूर्ण नियम तथा कार्यविधिका बारेमा लघुवित्त वित्तीय संस्था आफैले नियम बनाई लागू गर्नु पर्नेछ र त्यस्तो नियम तथा कार्यविधि यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पेश गर्नु पर्नेछ ।	१६.२ निक्षेप संकलन तथा भुक्तानी सम्बन्धी नियम तथा प्रक्रिया बनाई लागू गर्नु पर्ने (१) लघुवित्त वित्तीय संस्थाले स्वीकार गर्ने निक्षेपको अवधि, प्रकार आदि सम्पूर्ण नियम तथा कार्यविधिका बारेमा लघुवित्त वित्तीय संस्था आफैले नियम बनाई लागू गर्नु पर्नेछ ।
५८.	निर्देशन नं. १६ को बुदा नं. १६.६	१६.६ वित्तीय सेवाको पहुँच न्यून रहेका जिल्लामा निक्षेप संकलन गर्ने व्यवस्था वित्तीय सेवाको पहुँच न्यून रहेका जिल्लामा निक्षेप संकलन गर्ने व्यवस्था लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुले यस बैंकको स्वीकृति लिई वित्तीय सेवाको पहुँच कम रहेका मनाङ्ग, हुम्ला, डोल्पा, कालिकोट, मुगु, जाजरकोट, बझाङ्ग, बाजुरा, दार्चुला र जुम्ला गरी १० जिल्लामा मात्र कार्यक्षेत्र रहने गरी खोलिएका लघुवित्त वित्तीय संस्थाले आफ्नो संस्थाको प्राथमिक पुँजीको बढीमा ५ गुणासम्म सर्वसाधारणबाट निक्षेप संकलन गर्न सक्ने छन् ।	खारेज गरी क्रमसंख्या मिलान गरिएको ।
५९.	निर्देशन नं. १७ को बुदा नं. १७.१ को खण्ड (ग)	(ग) लघुवित्त वित्तीय संस्थाले लिएको सापटी रकम र प्रवाह गरेको कर्जा लगानीको त्रैमासिक विवरण यसै साथ संलग्न बमोजिमको निर्देशन फा.नं. १७.१ बमोजिम हरेक त्रयमास समाप्त भएको १५ दिन भित्र यस बैंकको लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागमा पठाउनु पर्नेछ ।	(ग) लघुवित्त वित्तीय संस्थाले लिएको सापटी रकम र प्रवाह गरेको कर्जा लगानीको त्रैमासिक विवरण यसै साथ संलग्न बमोजिमको निर्देशन फा.नं. १७.१ बमोजिम हरेक त्रयमास समाप्त भएको १५ दिन भित्र यस बैंकमा पठाउनु पर्नेछ ।
६०.	निर्देशन नं. १७ को बुदा नं. १७.१ को खण्ड (घ)		
६१.	निर्देशन नं. २०	२०. लघुवित्त वित्तीय संस्थाको सहायक कम्पनी सम्बन्धी कुनै व्यवस्था नभएको	खारेज गरी क्रमसंख्या मिलान गरिएको ।
६२.	निर्देशन नं. २२ को बुदा नं.	२२.१ बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ को दफा ४९ को उपदफा (४) को खण्ड (भ) बमोजिम राष्ट्र बैंकले तोकेका अन्य	२२.१ बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ को दफा ४९ को उपदफा (४) को खण्ड (भ) बमोजिम राष्ट्र बैंकले तोकेका अन्य

	२२.१	काम गर्ने व्यवस्था अन्तर्गत रही लघुवित्त वित्तीय संस्थाले चाहेमा प्रचलित कानून बमोजिम सम्बन्धित निकायको स्वीकृति लिई वीमा प्रिमियम बाहेक अन्य थप शुल्क लिन नपाउने गरी आफ्ना ऋणी सदस्यहरुको वीमा अभिकर्ताको रूपमा कार्य गर्न सक्ने छन् ।	काम गर्ने व्यवस्था अन्तर्गत रही लघुवित्त वित्तीय संस्थाले चाहेमा प्रचलित कानून बमोजिम सम्बन्धित निकायको स्वीकृति लिई वीमा प्रिमियम बाहेक अन्य थप शुल्क लिन नपाउने गरी आफ्ना ऋणी सदस्यहरुको वचत तथा संस्थाको कर्जा सुरक्षित गर्ने प्रयोजनका लागि गरिने वीमाको मात्र वीमा अभिकर्ताको रूपमा कार्य गर्न सक्ने छन् ।
६३.	निर्देशन नं. २२ को बुदा नं. २२.३ को खण्ड (४)	(४) अपलेखन गरिएको कर्जाको हकमा त्यस्तो कर्जा स्वीकृत हुँदा कुन तह वा कसको निर्णयबाट स्वीकृत भएको हो ? र त्यस्तो कर्जाको सुरक्षण बापत राखिएको धितोको मूल्याङ्कन कसरी गरिएको हो ? साथै, त्यस्तो कर्जा असुलीको लागि के कस्तो प्रयासहरु गरियो ? यसरी अपलेखनमा जानुपर्नाको औचित्यता आदि बारे अभिलेखमा जनाउनु पर्नेछ ।	(४) अपलेखन गरिएका कर्जाको हकमा त्यस्तो कर्जा स्वीकृत गर्ने अधिकारी वा समिति, कर्जाको सुरक्षण बापत राखिएको धितोको मूल्याङ्कन प्रकृया, कर्जा असुलीका लागि गरिएका प्रयासहरु र यसरी अपलेखनमा जानुपर्नाको औचित्यता आदिको बारेमा अभिलेखमा जनाउनु पर्नेछ ।
६४.	निर्देशन नं. २२ को बुदा नं. २२.३ को खण्ड (५)	(५) लघुवित्त वित्तीय संस्थाले अपलेखन गरिएका कर्जाको असुलीका लागि एउटा छुट्टै कर्जा असुली इकाइको स्थापना गरी त्यस्तो कर्जाहरुको असुलीका लागि सम्बन्धित संस्थाले निरन्तर प्रयास जारी राख्नु पर्नेछ ।	(५) लघुवित्त वित्तीय संस्थाले एउटा छुट्टै कर्जा असुली इकाइको स्थापना गरी अपलेखन गरिएका कर्जाहरुको असुलीका लागि निरन्तर प्रयास गर्नु पर्नेछ ।
६५.	निर्देशन नं. २२ को बुदा नं. २२.३ को खण्ड (८)	(८) लघुवित्त वित्तीय संस्थाले कर्जा अपलेखन सम्बन्धमा कानूनमा स्पष्टरूपमा व्यवस्था नगरी स्पष्ट मार्गनिर्देशन वा निर्देशिका समेतको अभावमा मिनाहा तथा अपलेखन कार्य गर्दा निर्णयकर्तामाथि अत्याधिक अधिकार रहन जाने सम्भाव्यतालाई हृदयंगम गरी विवेकाधिकार प्रयोग हुन नदिन ऋण रकम मिनाहा वा अपलेखनबाट भविष्यमा पर्न सक्ने प्रभाव समेतलाई मध्यनजर राखी सो सम्बन्धमा स्पष्ट तथा पारदर्शी नीतिगत व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।	खारेज गरी क्रमसंख्या मिलान गरिएको ।
६६.	निर्देशन नं. २२ को बुदा नं. २२.६	२२.६ अन्तिम ऋणदाता सुविधा सम्बन्धमा अन्तर बैंक र खुला बजार तथा स्थायी तरलता सुविधाबाट आवश्यक तरलता आपूर्ति हुन नसकेको अवस्थामा यस बैंकमा खाता रहेका लघुवित्त वित्तीय संस्थालाई बढीमा ६ महिनाको लागि	२२.६ अन्तिम ऋणदाता सुविधा सम्बन्धमा स्थायी तरलता सुविधाबाट आवश्यक तरलता आपूर्ति हुन नसकेको अवस्थामा यस बैंकमा खाता रहेका लघुवित्त वित्तीय संस्थालाई बढीमा ६ महिनाको लागि प्रचलित बैंकदरमा अन्तिम ऋणदाता सुविधा दिइने

		प्रचलित बैकदरमा अन्तिम ऋणदाता सुविधा दिइने छ। यस बैकमा अनिवार्य मौज्दात कायम गर्नको लागि राखेको नगद मौज्दात, नेपाल सरकारको सुरक्षणपत्र वा असल कर्जाको धितोमा यस्तो सुविधा प्रदान गरिने छ।	छ। यस बैकमा अनिवार्य मौज्दात कायम गर्नको लागि राखेको नगद मौज्दात, नेपाल सरकारको सुरक्षणपत्र वा असल कर्जाको धितोमा यस्तो सुविधा प्रदान गरिने छ।
६७.	निर्देशन नं. २२ को बुदा नं. २२.७	२२.७ बैकदर सम्बन्धमा यस बैकबाट इजाजतपत्रप्राप्त लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुलाई प्रचलित ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार उपलब्ध गराइने कर्जाको ब्याजदर (बैकदर) ७.० प्रतिशत कायम गरिएको छ।	२२.७ बैकदर सम्बन्धमा यस बैकबाट इजाजतपत्रप्राप्त लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुलाई प्रचलित ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार उपलब्ध गराइने कर्जाको ब्याजदर (बैकदर) ६.५ प्रतिशत कायम गरिएको छ।
६८.	निर्देशन नं. २२ को बुदा नं. २२.८	२२.८ साइनबोर्ड तथा लेटरप्याड सम्बन्धमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुले आफ्नो साइनबोर्ड तथा लेटरप्याडमा संस्थाको नामको ठीक तल अनिवार्यरूपमा कोष्ठमा देहाय बमोजिमको वाक्यांश उल्लेख गर्नु/गराउनु पर्नेछ। <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin: 5px 0;">लघुवित्त वित्तीय संस्थाले उल्लेख गर्नु पर्ने वाक्यांश</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin: 5px 0;">नेपाल राष्ट्र बैकबाट 'घ' वर्गको इजाजतपत्रप्राप्त संस्था (..... जिल्ला कार्य क्षेत्र भएको)</div> नोट : राष्ट्रिस्तरका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुले कार्यक्षेत्र सम्बन्धी विवरण उल्लेख गर्न अनिवार्य हुने छैन।	२२.८ साइनबोर्ड तथा लेटरप्याड सम्बन्धमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुले आफ्नो साइनबोर्ड तथा लेटरप्याडमा संस्थाको नामको ठीक तल अनिवार्यरूपमा कोष्ठमा देहाय बमोजिमको वाक्यांश उल्लेख गर्नु/गराउनु पर्नेछ। <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin: 5px 0;">नेपाल राष्ट्र बैकबाट 'घ' वर्गको इजाजतपत्रप्राप्त संस्था (..... जिल्ला कार्य क्षेत्र भएको)</div> नोट : राष्ट्रिस्तरका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुले कार्यक्षेत्र सम्बन्धी विवरण उल्लेख गर्न अनिवार्य हुने छैन।
६९.	निर्देशन नं. २२ को बुदा नं. २२.११	२२.११ लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुमा ग्राहकहरुले नगद वा चेकबाट खातामा रकम जम्मा गर्दा सोको System Printed प्रमाण भौचरमा २०७३ साउन १ देखि अनिवार्य रूपमा उल्लेख गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ।	२२.११ लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुमा ग्राहकहरुले नगद वा चेकबाट खातामा रकम जम्मा गर्दा सोको System Printed प्रमाण भौचरमा अनिवार्य रूपमा उल्लेख गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ।
७०.	निर्देशन नं. २३	२३. भुकम्प प्रभावित घरपरिवारलाई आवासीय घर पुनर्निर्माणका लागि प्रदान गरिने पुनरकर्जा कार्यविधि, २०७२ लागु हुने सम्बन्धमा भुकम्पबाट पूर्णरूपमा घर क्षति भएका आफ्ना सदस्यहरुलाई आवासीय घर निर्माणका लागि "घ" वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुले सामुहिक जमानीमा रु. ३ लाख सम्म कर्जा प्रवाह गरेमा यस बैकबाट शून्य ब्याजदरमा पुनरकर्जा सुविधा प्रदान गरिनेछ। साथै, "घ" वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको सिफारिशमा त्यस्ता संस्थाका सदस्यहरुलाई "क", "ख" र "ग"	खारेज गरी क्रमसंख्या मिलान गरिएको।

		<p>वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले प्रदान गरेको रु. ३ लाख सम्मको कर्जासमेत यो पुनरकर्जा प्रदान गरिनेछ ।</p> <p>यस व्यवस्था अन्तर्गत सामुहिक जमानीमा प्रवाह गरिएको कर्जाका हकमा कार्यविधिको बुँदा नं. ७ को राष्ट्रिय भवन संहिता सम्बन्धी व्यवस्था बाहेक अन्य व्यवस्थाहरु यथावत रुपमा लागु हुनेछन् ।</p>	
७१.	निर्देशन फा.नं. घ १.१ मा (ख) पुरक पुँजी अन्तर्गत नं.८ थप	नयाँ व्यवस्था थप	८) ग्राहक संरक्षण कोष
७२.	निर्देशन फा.नं. घ ४.१ को वासलातको अन्तिम हरफ	४.१ देखि ४.१७ सम्मका अनुसूचीहरु वासलातका अभिन्न अंग हुन् ।	४.१ देखि ४.१३ सम्मका अनुसूचीहरु वासलातका अभिन्न अंग हुन् ।
७३.	निर्देशन फा.नं. घ ४.१ को नाफा नोक्सान बाँडफाँड हिसाव	१२. पुँजी फिर्ता जगेडा कोष १३. पुँजी समायोजन कोष १४.	१२. पुँजी फिर्ता जगेडा कोष १३. पुँजी समायोजन कोष १४. ग्राहक संरक्षण कोष १५. ....
७४.	निर्देशन फा.नं. घ ४.१ अनुसूची ४.२, जगेडा तथा कोषहरु	५.५. सम्पत्ति पुनर्मूल्याङ्कन कोष ५.६. अन्य स्वतन्त्र कोष ५.७. अन्य जगेडा कोष	५.५. सम्पत्ति पुनर्मूल्याङ्कन कोष ५.६. ग्राहक संरक्षण कोष ५.७. अन्य स्वतन्त्र कोष ५.८. अन्य जगेडा कोष
७५.	निर्देशन फा.नं. घ ४.१ अनुसूची ४.१०, स्थिर सम्पत्ति	जम्मा (३+४+५+६)	जम्मा (३+४+५)
७६.	निर्देशन फा.नं. घ ४.१ अनुसूची ४.२४ र अनुसूची ४.२४(क)	(रु. हजारमा)	हटाईएको

७७.	निर्देशन फा.नं. घ१३.२ को दोश्रो र तेश्रो कोलमको शीर्षक	कुल निक्षेप तथा सापटी कोष कुल निक्षेप	अघिल्लो महिनाको कुल निक्षेप तथा सापटी कोष अघिल्लो महिनाको कुल निक्षेप
७८.	निर्देशन फा.नं. घ१३.२	२० ... साल ... महिना... गतेदेखि ... मसान्तसम्म	२० ... साल ... महिना...
७९.	निर्देशन फा.नं. घ१४.२ र घ१४.३	शुन्य ब्याजदरमा कर्जा प्रवाह सम्बन्धी प्रक्रियागत व्यवस्था, २०६७ (शुन्य ब्याजदरको कर्जा तमसुकको नमूना)	खारेज गरिएको